

ויאמר משה

פרשת 'דְּבָרִים'. שבת חזון. ד' אב ה'תש"פ. עלון מספר 94.

ומוכן לשלם בתמורה לכך את כל ההוצאות של סעודה שלמה שנועדה לעשירים ועולה הרבה מאד – ובכל זאת להכלים אותו כך? אמנם, אין אנו יודעים את כל פרטי המעשה ואת הרקע שהביא לשנאה ביניהם, לכן אין לנו אפשרות לשפוט, ובכל זאת במבט ראשון קשה להזדהות עם העשיר הזה, שמגלם את שנאת החינים שעליה שמענו, זו, הנראית כל כך רחוקה מאתנו. באורח פלא, דוקא בר קמצא, הנפגע, הוא זה שהביא את הנוק הגדול ביותר. דוקא אתו יכולנו להזדהות בקלות, עליו רחמנו כל כך בתחילה, והנה הוא שגרם להרס ולחורבן עצום על כלל ישראל! אין ספק, שאילו יכולים היינו לשאול אותו על מה שעשה, הוא היה טוען שכלל לא היתה כאן שנאת חינים. בעיניו כל מה שעשה היה צודק לחלוטין, גררו אותו למצב כזה ולא היתה לו שום בררה אחרת. הוא רק נסה להגן על עצמו... ללמדנו, כי דוקא כאשר אנחנו בטוחים בצדקתנו, פועלים לשם הצדק ושונאים מתוך סיבה טובה – שם טמון הנסיון הגדול ביותר והמסוכן מכולם! מדי פעם כולנו נמצאים בנסיון של בר קמצא. נדמה לנו שכל העולם נגדנו ושום דבר אינו מצליח, אנחנו רוצים להעניש את כולם ולנקום בכל מי שהזיק לנו, עד שכולם יראו עד כמה אנחנו צודקים, ועד כמה אנחנו אנשים טובים שרק מבקשים את הטוב ואת הצדק, ואין אנו יודעים שכאן חבוי החורבן האמיתי. אף אחד אינו קם בבוקר ומחליט להתחיל לשנא מישהו, שעד עכשיו היה נחמד כלפיו, אף אחד אינו מנסה להרע לאנשים שרצו בטובתו ונסו לעזור לו. לכל שנאה יש סיבה, הגם שלעיתים מדובר בסיבה שולית שמתגלגלת ומתעצמת, יוצאת משליטה והופכת לענין אדיר. אם נתבונן בדברים לעמקם, נגלה שכמעט כל שנאה שקיימת נובעת משנאת חינים, שנאה שאין לה הצדקה על פי התורה. הבעיה היא, שכאשר אנשים פוגעים בנו, הכעס משתלט עלינו עד שאנחנו מאבדים שליטה לחלוטין. במקום לראות את הדברים בפרופורציות הראויות להם, נעלם ההגיון ואת מקומו תופס יצר גדול של נקמה. כשאנשים כועסים הם מסוגלים לעשות דברים איזמים, ואפילו לפגוע בעצמם. הם יכולים לשבור חפצים יקרי ערך, לאבד את ממונם, להזיק לאלו שהם אוהבים אותם, לקלל את יקיריהם ולעשות דברים שמיד כאשר יתעשתו הם יתחרטו עליהם. כשבר קמצא הרגיש פגוע הוא היה בטוח שעליו להעניש את כל מי שהיה נוכח שם, אבל גם הוא צודק לחלוטין בתחושות הפגיעה שלו, אין זה אומר שתגובתו צודקת. הלשנה למלכות היא בודאי אינה הפתרון הנכון, בודאי שאין רצון ה' לעשות דברים שיויקו לכלל ישראל, ובכלל, תפקידנו אינו לשפוט ולהעניש אחרים, בפרט לא על ידי נזק חמור כל כך, שבאמת הביא בסופו של דבר לחורבן ירושלים! בכל מקרה של פגיעה צריך כל יהודי לעבוד על עצמו כדי להגיב בסבלנות, לחפש דרכים לדון לכף זכות את הפוגעים, להבין שזהו נסיון מאת ה' ולעצור את הדחף הטבעי לעשות דברים שאחר כך עלולים להתחרט עליהם. לאחר זמן מה, כשהתמונה הרחבה מתגלה, מתבררות הרבה תגובות כצעדים פזיזים. וניתן לקבוע כי ברוב המוחלט של הפעמים, התגובה הראשונית היתה מוגזמת ובלתי ראויה. כשהקדוש ברוך הוא יראה את רצונו הכן והשתדלותו, בודאי יזכה אותנו לסייעתא דשמיא, כך שנצליח להגיע לאהבת ישראל אמיתית, ומתוך כך יתוקן עוון שנאת חינים ואנו נזכה לגאולה השלמה ולבנין בית המקדש.

מסקנה: שתי בעיות: א' [חיסרון באמונה. ב'] שנאת חינים. נא לתקן! שבת שלום ומבורך!

על פי המשפיע הרב אברהם אלימלך בידרמן שליט"א.

מאמר על פרשת השבוע ותשעה באב:

"וּשְׁפַטְתָּם צֶדֶק" (דברים א' ט"ז).

בקנינות ליל תשעה באב אנחנו אומרים: "על צוארנו נרדפנו אוי, כי שנאת חינים רדפנו, אוי מה היה לנו". היסוד הראשון שעלינו לדעת, הוא: אנחנו סבורים שיושבים על הארץ בגלל השנאת חינים ובוהו תם הענין. לא כן הוא! עלינו לדעת כי מתחת למקום מושבנו קבור משהו! מתחת לשנאת חינים מסתתר משהו! אם היינו נותנים אל לבנו את אותו הדבר הקבור – לא היינו מגיעים לידי שנאת חינים. מתחת לכל "שנאת חינים" קבור "חיסרון באמונה"! אם היתה לנו אמונה לא היינו מגיעים לידי שנאה, קנאה, מחלוקת, לשון הרע! הרב אליהו קרמר צוק"ל, הגאון מוילנא, מבאר את הביטוי "שנאת חינים" שלכאורה קשה. מדוע נקראת השנאה "שנאת חינים", הלא השנאה אינה בחינים?! החבר "מצץ לי את הדם" זה נקרא "שנאת חינים" וכי שונא אנכי אותו בחינים, בלי סיבה? אומר הגאון: הקדוש ברוך הוא אומר שהשנאה היא בחינים! הקדוש ברוך הוא אומר לי: "וכי סבור אתה שהוא מצץ לך את הדם? זה לא הוא! זה אני! הוא – היה רק שליח! אם הוא לא היה עושה לך את מה שעשה – הייתי שולח שליח אחר שיעשה בדיוק את אותו הדבר! כי הכל זה ממני! אם אתה שונא אותו בגלל שאתה סובר שהוא זה שפגע בך – הדבר מצביע על חיסרון באמונה שיש בך!". הוא אשר אמרנו: מתחת לכל "שנאת חינים" קבור "חיסרון באמונה"! מספרים שהיה אדם אחד שחלם חלום, שחברו פלוגי, מדבר עליו לשון הרע... הוא הסתובב עם הדמיונות האלו במשך תקופה ארוכה. לימים פגש באותו פלוגי ושאל אותו. "מדוע אתה מדבר עלי סרה?". "חלילה לי מעשות דבר שכזה", השיב לו חברו בהשתוממות. "מעולם לא דברתי עליך לשון הרע. אין זאת אלא חלום שחלמת". כעבור יום הוא פוגש שוב בחברו וחוזר ושואל אותו: "מדוע אתה מדבר עלי לשון הרע?". וחברו חוזר ומשיב את אותה התשובה: "זהו רק חלום שחלמת". כשארע הדבר בפעם השלישית וחברו נסה להסביר לו כי היה זה רק חלום, עורבא פרח, אמר לו הראשון: "חלום אהין, חלום אהער, אבל למה אתה מדבר... בדיוק כך אנחנו "מסתובבים" בעולם! אם נשאל כל אחד ואחד מאתנו: "אתה מאמין בה'?" - "בטח. בודאי. מה בכלל השאלה?", "אתה מאמין שהכל משמים?" - "בטח. בודאי. הכל מהאיבישטר. הכל מלמעלה!". דיבורים יפים... אבל אם הכל מהאיבישטר, למה אתה יוצא בשצף קצף נגד שכן שלך? אם הןךך מאמין באמונה שלמה שהכל מלמעלה, למה אתה עושה מחלוקת עם חבר שלך? למה כל היום הפה שלך מלא תלונות על כל מיני אנשים שעשו לך, שלקחו לך, שהזיקו לך? "חלום אהין, חלום אהער, אבל למה אתה מדבר"... "אמונה אהין, אייבישטר אהער, אבל למה אתה פוגע בי?". המעשה הידוע, של קמצא ובר קמצא שהביא לחורבן ירושלים, משמש עבורנו סמל לשנאת חינים ומלמד על החשיבות הגדולה בריבוי אהבה ואחוה. אלא, שעל אף שהדברים נשמעים טובים באופן תאורטי, ואף על פי שכולנו סולדים מהתנהגותם של כל המעורבים בסיפור זה, המציאות שטח מוכיחה שקשה לנו לעצור את השנאה, וכך יוצא, שמבלי משים אנו נוהגים בדומה להם. בעלון "אמונה" מוסבר פשר הענין – השנאה נראית לנו כל כך טבעית, נכונה וצודקת, עד שאנו כלל לא רואים בה שנאה, אדרבה, היא נראית לנו דבר טוב, שאפילו עוזר לנו בחיים. בעינינו אין אנו שונאים איש, רק מגיבים בהתאם כשאחרים הם לא בסדר... גם כשאנו מודים כי מדובר בשנאה, ודאי שאין היא נחשבת בעינינו כשנאת חינים, שהרי היא צודקת. ולא רק אנו סבורים כך... כולם משוכנעים בואת. וכל אחד משוכנע שהוא צודק לגמרי. כשאנו מחבונים בקמצא ובר קמצא במבט מן החוץ, קשה לנו להבין איך אנשים יכולים להתנהג בצורה כה גרועה, אבל אנו חושבים כך רק משום שאין הדברים נוגעים אלינו, ואילו כאשר אנו נוגעים בדבר אין אנו מבחינים כי גם אנו מתנהגים באופן נורא. במבט ראשון על סיפורם של קמצא ובר קמצא, נראה שהעשיר הוא שעשה את המעשה הנבזה ביותר. איך יתכן שעומד יהודי ומתחנן שלא יביישו אותו,

הידעת?

שאלה: מה עושים עם אין ספור הפתקים שבכותל המערבי?
תשובה: רב הכותל והמקומות הקדושים, הרב שמואל רבינובין שליט"א, הולך עם עובדי הכותל ואוסף את הפתקים והולכים לגניזה.

סיפור לשבת קודש:

יכוח של סיני עם אנגלי מוביל לכסף...

ספר רבי ראובן אלבו שליט"א, ראש ישיבת "אור החיים": מסופר על אחד מבני משפחת רוטשילד, שהיה שותף עם ראש ממשלת אנגליה בכל מיני עסקים, ושמש גם כיועצו. ליל שבת אחד, בעודו יושב עם כל משפחתו לסעודת השבת, נשמעו לפתע נקישות על הדלת. בפתח עמד שליח: "ראש הממשלה זקוק לך לענין דחוף ביותר". "אם מדובר בפיקוח נפש – אבוא", ענה רוטשילד, "אולם אם הנושא קשור לעניני מסחר ותעשייה – איני יכול לבוא. שבת היום". השליח חזר לאחר זמן קצר והודיע: "מדובר בעסקים, אבל ראש הממשלה מוסר כי הוא מוכרח לראותך כעת". רוטשילד לא התרשם. "הסיכום בינינו הוא כי בשבת אינני עובד. לא אוכל להגיע". בפעם השלישית הגיע השליח עם איים רציני: "ראש הממשלה בקש להודיע לך, כי אם אינך מופיע מיד במשרדו, הוא מבטל את כל העסקים המשותפים שלכם, ואתה מפוטר". "קבלתי את הודעת הפיטורין", השיב רוטשילד, סגר את הדלת, ושב לסעודת השבת. צריך להבין שלא מדובר בפיטורין מעבודת המזכירות... מדובר היה בסכומי כסף עצומים שילכו לאבדון, וגם בהפסד של כבוד ושל מעמד, אבל רוטשילד עמד בניסיון. במצאי שבת הוא שוב מקבל הודעה – ראש הממשלה מבקש שיגיע למשרדו בדחיפות. כשנכנס רוטשילד למשרד ראש הממשלה, התקבל בחיבוק חם. "אני חייב לך כסף רב", בשר לו ראש הממשלה, והסביר: "היה אצלי סיני מיליאדרר. דברנו, והשיחה התגלגלה. במהלך הדברים אמרתי לו שאני מכיר יהודי שלא ימכור את השבת שלו בשום מחיר. הוא לא האמין לי. התערבנו על סכום עתק, ואו שלחתי לקרוא לך". "בזכותך ובזכות השבת שלך הרווחתי סכום כסף עצום", סיים ראש הממשלה, "מגיע לך מחצית ממנו...".

חידודי הגר"ח:

הננו מודיעים בצער לא רב וביגון לא קודר, שבינתיים נגמרו החידודים. המדור ימשיך, אבל בצורה שונה: שיחות של ר' חיים עם ר' אליהו מן. ש. האם התפקיד של הרב שמוסר שיעור בשיבה הוא רק לומר שיעור, או גם צריך לקרב את התלמידים?
ת. הכל.
ש. כתוב בפסוק "ושנתם לבניך" אלו התלמידים. למה כתוב "לבניך", שיהיה כתוב "לתלמידיך"?
ת. תלמיד חשוב כבן.

מהדורה מחודשת!

לקחי הקורונה:

כשם שמסכה בלי רצועות לא שוה הרבה, כך גם תורה – בלי יראת שמים – לא שוה הרבה.

חידה על פרשת השבוע:

כתוב בהפטרה: "כספך היה לסיגים" (ישעיהו). מה הפירוש "סיגים"?
התשובה תתפרסם בעזרת ה' בעלון הבא.
החידה מהעלון הקודם: בפרשה יש מילה, שאם מוסיפים לה נקודה – היא משנה את כל המשמעות. מהי המילה?
התשובה: אישה – נקבה של האישה. אישה - בעלה.

אודות פרשת "דברים":

- יש לה 105 פסוקים.
- מתחילה בפרק א' פסוק א'.
- מסתיימת בפרק ג' פסוק כ"ב.

הילולא דצדיקא:

רבי אליהו ליאון לוי זצוק"ל בבא ליאון, ד' אב ה'תשע"ה. הרב יצחק לוריא אשכנזי זצוק"ל האר"י, ה' אב ה'של"ב. הרב חיים עזר גרודז'ינסקי זצוק"ל, ה' אב ה'ת"ש. הרב משה בן טוב זצוק"ל צדיק המזוהז, ה' אב ה'תש"ע. חכם משה עזרא מזרחי זצוק"ל, ו' אב ה'תשט"ו. ראש הישיבה

הרב אריה לייב פינקל זצ"ל, ו' אב ה'תשע"ו. האדמו"ר הרב שלום נח ברובנסקי מסלונים זצוק"ל, ז' אב ה'תש"ס. הרב אליהו מני מחברון זצוק"ל, ח' אב ה'תקנ"ט. הסבא הרב שמחה זיסל זיו מקלם זצוק"ל, ח' אב ה'תרנ"ח. הרב שמעון אגסי זצוק"ל, ח' אב ה'תרע"ד. הרב יצחק יוסף זילבר זצ"ל, ח' אב ה'תשס"ד. תחילת שריפת בית המקדש, ג'תתכ"ח/ט. גירוש יהודי אנגליה, ט' אב ה'נ"ג. גירוש יהודי ספרד, ט' אב ה'רנ"ב. גירוש יהודי פורטוגל, ט' אב ה'רנ"ו. החתה הרב יעקב יצחק הלוי הורביץ מלובלין זצוק"ל, ט' אב ה'תקע"ה. הראשון לציון הרב יצחק ניסים זצוק"ל, ט' אב ה'תשמ"א. נולד ונפטר יששכר ע"ה בן יעקב אבינו ע"ה ולאה אמנו ע"ה, י' אב ב'קצ"ז/ח – ב'ש"ט/ט. רוב שריפת בית המקדש, י' אב ג'תתכ"ח/ט. גירוש יהודי צרפת, ט"ז אב ה'ס"ו. הרב דון יצחק אברבנאל זצוק"ל, י' אב ה'רס"ח. הרב יצחק (איצלה) בלאזר מפרטורוג זצוק"ל, י"א אב ה'תרס"ז.

סיפור מתח בהמשכים:

יעקל הקמצן הגוי (חלק ד').

תקציר: יעקל הקמצן, גביר מעיירה מסוימת, היה עושה מעשים לא טובים, בלשון המעטה. כל העיירה היתה שונאת אותו. השנאה נגדו גברה והלכה, עד שמרוב שנאה ובו שהתרחקו ממנו בני העיר, כנו אותו כולם "יעקל גוי", על שאין בלבו שום רגש יהודי, והתנהגותו כמו של גוי, רחמנא ליצולן. כך יצא שמו של יעקל גוי לשמצה לקללה ולמרמס בפי כל. כך התרגלו להם בני העיר בשגרת חייהם בצל שני הנגידים הפוכים באופיים מקצה לקצה... כשהראשון מחזיק ותומך תמיד בכל קופות העיר, ואילו השני מתנכר, מתקמצן ומתרחק יותר ויותר מחברת אנשים... ויהי היום, והנה יעקל הקמצן היה צריך ללכת לאיזה שהוא מקום. המקום הזה, הוא לבית הדין של מעלה. כלומר, הגיע ל-120 שלו. כלומר, נפטר. בפטירתו לא הזיל איש דמעה, הכל נדו לקמצן אכזר זה... מרוב שנאה ומרירות שחשו כנגדו... בלית בררה נאלצו להקצות לו פינה נדחת בכאפי בית החיים. על מצבתו רשמו ברוב שנאתם: "פה נטמן יעקב גוי"... עד מהרה נשכח שמו של יעקל הקמצן נאלח זה מלב אנשי העיר. כולם שמחו להתפטר ממנו, וחסרונו לא כאב לאף אחד – מלבד אולי לאותם אלמנות ועניים שהיה מעביר אליהם את מעטפות הדואר שנשלחו עבורם... אך גם הם לא הצטערו הרבה, עד מהרה ימצא סוחר מחליף, חשבו שלבטח גם יוריד את המחירים הגבוהים והמופזרים שגס אותו קמצן גוי...

המשך יבוא בעזרת ה' בעלון הבא...

חידות על פרשת השבוע:

- המילה הראשונה בפרשה.
- עוג מלך ה' _ _ _.
- עיר שהיתה בבשן.
- מה פרשת השבוע?
- הקצה הצפוני של עבר הירדן.
- מילים נרדפות שמשנתות לפי הכעס של ה'.
- שם נחל המוזכר בפרשה.
- הלוחמים ההולכים קדימה.
- אנשים משבט ראובן וגד שלא יצאו למלחמה.
- שם היתה מלחמת סיחון ועוג.
- מהמרגלים שנכנסו לארץ.
- בני מי ירשו את בני עמון?
- שם נוסף לחומש דברים.
- אביו של יהושע.
- מלך המוזכר בפרשה.
- מי קבל כירושא את הר שעיר?
- שם מקום המוזכר בפרשה.
- שם אומה שלחרמון קוראת שריון.
- מקום שחננו שם בני ישראל 19 שנה.
- אומה שכל הרואה אותה רפו ידיו.
- באינו סיבה לטענת בני ישראל, ה' הוציא אותם ממצרים? שנאה.
- אורך ערשו של עוג.

על פי סדר א'-ב'

זמני השבת:		שבת פרשת "דברים":			הזמנים לפי ירושלים עיהק תוכב"א.			
הדלקת נרות	שקיעה	עלות השחר	נץ החמה	חצות היום והלילה	שקיעה	מוצאי שבת	צאת הכוכבים	רבנו תם
19:06	19:46	4:28	5:50:30	00/12:45	19:45	20:21	20:21	20:57

אשמח לקבל הערות, תיקונים, עצות ועוד. כדי להרשם כפרנס נא להתקשר ל-025870079. טעון נגיחה. נא לא לקרוא בומן שאינו ראוי. העלון מוקדש לעילוי נשמת: עליזה בת מרים ז"ל. הרב אליהו בן טובה זצוק"ל. מרים בת עליזה. משה בן שרה. חיה בת מלכה. יפה בת רחל. להצלחת משפחת למני. לרפואת הרב רפאל גבריאל אליהו בן רחל חיה שליט"א.